

Ady idézése

A nagy évfordulók mindig meghihetik a társművészetek alkotóit Ady Endre születésének centenáriumi évében egyre-másra láthatjuk-hallhatjuk az évforduló kapcsán született műveket. Tavasz Noémi grafikusművész linóba metszett Ady-émléksorozata az életmű tragikumára a legérzékenyebb. Tárlata a könyvhét eseményeihez kapcsolódik, a Köz-művelődési Palota kupolájában látható.

A rugalmas munkaidő-rendszer tapasztalatairól

A mikor a Figyelő című gazdaságpolitikai hetilapunk 1976. november 25-i száma közel azonos című cikke megjelent, megnyugodtam, hogy nem jártunk tilosban, mert: „A munkaidő beosztásának módját, feltételeit, korlátait a kollektív szerződésben (nálunk: Munkaügyi Szabályzatban) kell szabályozni.” Az idézet a Munkaügyi Minisztérium illetékes főosztályának állásfoglalására hivatkozik, majd folytatja: „A felügyeleti szerv, illetve a Munkaügyi Minisztérium engedélye nem szükséges, tehát: a munkaidőrendszer jogszabályi keretek között történő megválasztása vállalati (szövetkezeti) hatáskör és feladat.” A Munkaügyi Szemle januári számában Gulyás Károly: „A rugalmas munkaidő-rendszer” című cikkével támasztja alá és bővíti ki — hivatkozva a Munka Törvénykönyvére — az előbbieket: „A munkaidő-rendszer megválasztásának a munkaadói és a munkavállaló érdekek lehető legnagyobbat összehangját kell biztosítani.”

Lehetőség van tehát rugalmas munkaidő-rendszer bevezetésére és alkalmazására. Szövetkezetünkben 1975-ben vezettük be ezt a rendszert a közgyűlés hozójárulásával, a fentebbi törvényértelmezés — ma már biztatásként is ható — helyes alkalmazásával. A bevezetést mintegy másfél évi előkészítés előzte meg, melynek során a munkatársak véleménykérése mellett, a feltételek biztosítása után kísérleti úttá indítottuk a bevezetés ideiglenes ügyrendjével a jelenleg is jó hatásokkal alkalmazott munkaidő-rendszerünket.

Külföldi utakon járt munkatársaink hozták az első híreket, 1973—74-ben. Ugyanebben az időben az itthon megjelenő sajtószolgálati anyagok között találtunk hivatkozó írásokat, előbb lengyelországi, majd nyugati — főleg NSZK — tapasztalatokról. Ezekben a cikkeken elsősorban az alkalmazotti (nem fizikai) munkaviszonyban dolgozóknak javasolják a bevezetést. Miután szövetkezetünk csaknem minden dolgozója statisztikailag is ide sorolt, vállaltuk a bevezetés konzekvenciáit. Az irodalomban hivatkozott gyakorlatból azt olvastuk ki, hogy a javasolt rugalmas munkaidő-rendszer fokozottabban alkalmazkodik az elvégzendő munkához, összhangba hozza egymással a munkahelyi és magánjellegű teendőket. Ez lehetőséget ad a munkavállalónak, hogy a munkavégzése során a lehetséges legnagyobb szabadsággal rendelkezzen, ugyanakkor az optimális teljesítményre törekvéssel azonosuljon munkájával és szakmájával. Lehetőség tehát arra, hogy egyéni hajlamiak megfelelően legyen beosztható az erő és az energia napközben, a munkahét, illetve a hónap alatt.

A kedvezőbben kihasználható szabad idő aktív pihenést, eredményes regenerálódást biztosít. A szabad idő helyes, igények szerinti eltöltése kedvezően befolyásolja a munkába visszatérés után a termelékenységet. A jó és elegendő pihenés a későbbi jó munka alapja. Tervezésnél nem kell külön hangsúlyozni, milyen fontos a szellemi fáradság eredményes regenerálása, amely a további tevékenységben a szakmailag biztonságos munkavégzést jelenti.

Az indokok és várható eredmények mellett a bevezetés előkészítésében rendkívül fontosnak tartottuk a lehetőségek olyan vizsgálatát is, amely a munkarend egyes merev előírásaira vonatkozó szempontoknak az új rendszerben történő feldolgozásához vezet. Ezek közül néhány: a késések tényének kizárása, munkaidő alatti magáneltávozás lehetőségének biztosítása, tervezési munka egyes periódusaiban előálló meghosszabbított munkanapok elismerése, egyes munkák befejezése után a biológiailag is fontos és szükséges rövidebb munkaidő.

A bevezetést jelentős anyagi ráfordítás, előkészítő adminisztráció, ismertető előadások után egy negyedévre kísérletezve határoztuk el. A tapasztalatok már az első hetekben igen fontos eredményt igazoltak. A bevezetés előtti időszakokkal kapcsolatos irodalomban fellelhető — a bevezetéssel kapcsolatos — jelenségek mutatkoztak ugyan, de többségükben kedvező eredménnyel, és így segítettek feltárni a tapasztalatlanágunk miatti indítási hibákat, melyeket napjainkig csaknem teljes egészében sikerült kijavítanunk.

A bélyegzőóra nem lett „előkelő idegen” az üzemi háznál, azok is használják, akik egyébként kötetlen munkaidővel dolgoznak. Megszűnt a reggeli rohanás, elkésés és ezzel együtt járó stresszhatás, idegesség, viták. Különösen kedvez a rendszer azoknak a szülőknak, akiknek óvodás korú gyermekeik vannak. A magánügyek munkaidő alatti elvégzésének lehetősége nem kíván indokolatlan kitalálásokat. A magánügyekre igénybe vett munkaidőt le kell dolgozni. A munkatársak önmagukkal lehetséges rendelkezése kamatozott a munkafegyelmében. Öntudatot hozott az egyébként alkalmazható trükkök helyett. A munkaidejét mindenki a saját teljesítőképességéhez illeszthette, és ez kedvezően befolyásolta a termelékenységet.

A bevezetés során alkalmazott újszerű munkarendi előírások: reggel fél 7-től fél 9-ig lehet kezdeni; törzsmunkaidő (blokkidő) naponta fél 9-től 15 óráig; havonta plusz—mínusz 9 munkaóra csúszás lehetséges; napon-ta a törzsmunkaidőben legalább

4 órát le kell dolgozni; befejezni 15—19.30 óráig lehet.

Már megoldottuk a bevezetés óta a szabadságok, a kiküldetések, a munkaidő alatti hivatalos eltávazások, a társadalmi munka, az oktatások, a rendezvényeken való részvételek stb. óraelszámolásait. Megoldandó feladataink: a lehetséges teljes munkaórák (6,30—19,30) folyamatos ellenőrzése; az ebédidőnek a szokásosnál hosszabb, esetleg 1—3 órás lehetősége; a többletórák ellenében egész nap, vagy második szabad szombat igénybevétele és a havi csúszódó növelése.

Van még mit tenni az ügyrendünk teljessége érdekében, de azért nem panaszkodunk, a rendszer nálunk bevált, bátran ajánlhatom mindazon szövetkezetnek, ahol az alkalmazotti (nem termelő) állomány a lehetőséget kéri, és a vezetés azzal egyetért, de ajánlhatom kellő előkészítés után termelőüzemekben is, ahol a feltételek megteremthetők.

Miután cikkemet vitaindítónak is szántam, a rendszer bevezetését elfogadják néhány gondolatot még a nélkülözhetetlen feltételekrol.

— A hagyományosnál a rugalmas munkaidő-rendszer magasabb szervezetséget kíván. Az egyszerű kezdés és munkabefejezési aktusok helyett néha bonyolultabb munkaidő-elszámolási feladatokat is meg kell oldani, és erre fel kell készülni, de feltétlenül még a bevezetés előtt.

— A rugalmas munkaidő nemcsak a munkaadó javát szolgálja, mert nem lazítja a munkafegyelmet, segít áthidalni a munkacsúcsokat, jelentős mennyiségű túlóra szüntethető meg stb., hanem a munkavállalót is, ezért ennek a kérdésnek a fontosságáról nem szabad elfeledkezni az ügyrend megfogalmazásánál.

— Csak teljes technikai felszerelés és kísérletként kipróbált — mindenre kiterjedő ügyrend — birtokában ajánlatos a próbaidőre történő bevezetés, mert akkor nem lesz a rugalmas munkaidő bevezetése hazárdjáték, hanem tudatos felkészüléssel végrehajtott korszerű munkarend-bevezetés.

— Mint mindenben, itt is a vezetőik segítőkészsége kell a bevezetéshez, de előre számolniuk kell azzal, hogy a beosztottak ebben a rendszerben inkább feladat-, mint időcentrikusok lesznek, és ez adott esetben a vezetőtől is más hozzáállást vár el.

Mi magunk permanens módon ellenőrizzük ügyrendünk hatékonyságát, gyűjtjük a tapasztalatokat, a közeljövőben ismét felmérést végzünk munkatársaink között a részükre előnyös vagy kedvezőtlen tapasztalatokról. Ezt minden helyen ajánlhatom, mert igen sok jó ötlet, javaslat kerül ilyenkor napirendre. Mindezek együttes hatása jelentheti az eredményességet, de természetesen még igen sok kérdés lenne megfogalmazható az előkészítéssel, a bevezetéssel kapcsolatban. Ehhez ajánlhatom a bevezetőben hivatkozott két, a témához igen értékes anyagot, melynek tanulmányozása hasznos útmutatást adhat a kérdésben érdeklődők számára.

MÁRTA JÓZSEF,
a Szegedi Tervező Szövetkezet elnöke

Simai Mihály

Visszhangtalan

ez is enyém
— mondom a pillanatra
de már kihűl
cseppkővé lényegül
csöndjébe zárja a birtokviszonyt
újra meg újra
cseppkő-csillagok
nőnek fölém s bármit mondanék
köbe zárná a barlangboltozat
e visszhangtalan-ragyogású ég

Csanády János

Tavasz

A rózsák, amikor kinyíltak,
mindjárt kortyolni kezdték
a levegőt, mely saját illatuktól
volt terhes. Az akácvirág
súlyosan csüngött a levelek
zöld pénze között. Az ibolya
kéken kérdegetett, máskáló hangyák
adtak választ az ibolyabokorban.
S csupa vidám színét
a kertbe
keverte
az ég.

Károlyi Amy

Ágyrajárók

esővízzel telik a tányér
pléhtűhely
téglaaszóly
aki itt ült
evett
ivott

madár iszik a poharából

Es az a másik
kinek sisakja ott gurul
egyik helyről a másik helyre

kicsi kövér asszony kereste

Úristen, micsoda szeszés álmok
gőzölgnek az alagsorból
áthatnak téglát, vakolatot
valaki horkol

s ti többiek
ti rücskösök és feketék

dobjon rátok takarót
az ég